

Замиргааны нөлөөлжээний
 алтын улсын нэгдсэн санд
 2019 оны 12 сарын 20-ны
 өдөр 4557 дугаарт бүртгэв.

**МОНГОЛБАНКНЫ
 ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ТУШААЛ**

2019 оны 12 сарын 06 өдөр

Дугаар А-295

Улаанбаатар хот

**Банкны заавал байлгах нөөцийг тогтоох,
 тооцох, хяналт тавих журмыг шинэчлэн
 батлах тухай**

Төв банк (Монголбанк)-ны тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 6 дахь хэсэг, 19 дүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэг, 28 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 2 дахь заалтыг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

- 1.“Банкны заавал байлгах нөөцийг тогтоох, тооцох, хяналт тавих журам”-ыг хавсралт ёсоор шинэчлэн баталсугай.
- 2.Батлагдсан журмыг үйл ажиллагаандаа хэрэгжүүлж ажиллахыг бүх банкны гүйцэтгэх захирал нарт тус тус үүрэг болгосугай.
- 3.“Банкны заавал байлгах нөөцийг тогтоох, тооцох, хяналт тавих журам”-ын хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллахыг Нөөцийн удирдлага, санхүүгийн зах зээлийн газар (А.Энхжин), Тайлан бүртгэлийн газар (Ц.Гарьд), Хяналт шалгалтын газар (Н.Батсайхан)-т даалгасугай.
- 4.Энэ тушаалын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Дотоод аудитын газар (Т.Амарсайхан)-т даалгасугай.
- 5.Энэ тушаал гарсантай холбогдуулан Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2018 оны А-80 дугаар тушаалыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

ЕРӨНХИЙЛӨГЧ

Б.ЛХАГВАСҮРЭН

14 2358

$$B4 = B1 - B2 - B3$$

- B1* - Банкны тайлан тэнцэлд байршсан бусдаас татан төвлөрүүлсэн гадаад валютын эх үүсвэрийн үлдэгдэл
- B2* - Заавал байлгах нөөц тооцоход хамаарахгүй гадаад валютын эх үүсвэр
- B3* - Заавал байлгах нөөц тооцоход хасч тооцох гадаад валютын эх үүсвэр
- B4* - Гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн суурь
- 2.7. Дотоодын банк хоорондын захаас татсан болон Монголбанкнаас авсан банкны эх үүсвэрийг банкны заавал байлгах нөөц тооцоход хамааруулахгүй.
- 2.8. Монголбанк мөнгөний болон макро зохистой бодлогын зорилгоор тодорхой хугацаанд зарим төрлийн эх үүсвэрийг банкны заавал байлгах нөөц тооцоход хасч тооцож болно. Заавал байлгах нөөц тооцоход хасч тооцох эх үүсвэрийг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар батална.
- 2.9. Заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээг Мөнгөний бодлогын хороо тогтооно. Монголбанк бодлогын арга хэмжээний хүрээнд заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээг банкны эх үүсвэрийн хугацаа болон төрлөөс хамааруулан ялгаатай тогтоож болно.
- 2.10. Монголбанк заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээг банкны эх үүсвэрийн төрлөөр ялгаатай тогтоосон тохиолдолд тэдгээр эх үүсвэрийг тайлагнах загварыг энэхүү журмын 1 дүгээр хавсралтад Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар нэмж тусгана.
- 2.11. Заавал байлгах нөөцийн мэдээгээр банкнаас заавал байлгах нөөц тооцох эх үүсвэрийн дүнг тайлант хугацааны өдөр бүрийн үлдэгдлээр энэ журмын 1 дүгээр хавсралтын дагуу харуулна.
- 2.12. Банк заавал байлгах нөөцийн мэдээг энэхүү журмын 1 дүгээр хавсралтын дагуу гаргаж, тайлант хугацаа дууссанаас хойш ажлын 5 өдөрт багтаан Банкны тайлан бүртгэлийн системээр болон зохих албан тушаалтны гарын үсэг, тамга тэмдгээр баталгаажуулсан хэвлэмэл хэлбэрээр Монголбанкинд ирүүлнэ.
- 2.13. Тайлант хугацаа нь заавал байлгах нөөц тооцох суурьт хамаарах эх үүсвэрийн үлдэгдлийн мэдээллийг хамруулах 2 долоо хоног байх бөгөөд долоо хоногийн Лхагва гарагаас эхлэн хуанлийн өдөр бүрийг хамарч, 2 дахь долоо хоногийн Мягмар гарагийн дүнг оруулснаар дуусгавар болно.
- 2.14. Банкнаас ирүүлсэн тайлант хугацааны заавал байлгах нөөцийн мэдээнд үндэслэн нэг удаагийн хангалтын хугацааг алгасч, дараагийн хангалтын хугацаанд мөрдөх Заавал байлгах нөөцийн хэмжээг тогтооно.
- 2.15. Монголбанк нь энэхүү журмын 3 дугаар хавсралтад заасан аргачлалын дагуу банкны төгрөгийн болон гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн хэмжээг тооцож, хангалтын хугацаа эхлэхээс ажлын 3 өдөрт багтаан банкинд мэдэгдэнэ.

Гурав. Банкны заавал байлгах нөөцийн хангалт

- 3.1 Банк нь заавал байлгах нөөцийн хангалтын хугацаанд Монголбанкнаас тогтоосон заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг өдрөөр болон дунджаар нэгэн зэрэг хангах үүрэгтэй.
- 3.2 Банк Монголбанкнаас тогтоосон заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг хангалтын хугацаанд бэлэн нөөц буюу тухайн банкны Монголбанкин дахь төгрөгийн болон валютын харилцах дансны өдрийн эцэс дэх үлдэгдлээр хангана.
- 3.3 Банк хангалтын хугацааны турш өдөр бүр хамгийн багадаа заавал байлгах нөөцийн шаардлагын өдрөөр хангах хувь хэмжээнд харгалзах бэлэн нөөцийг Монголбанкны харилцах дансандаа төвлөрүүлснээр өдрийн шаардлагыг хангасанд тооцно. Өдрийн шаардлагыг хангах хувь хэмжээг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар тогтооно.
- 3.4 Хангалтын хугацаанд банкны төвлөрүүлсэн бэлэн нөөцийн дундаж дүн нь заавал байлгах нөөцийн тогтоосон хэмжээг бүрэн хангаснаар заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг дунджаар хангасанд тооцно.
- 3.5 Банк төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг Монголбанкин дахь төгрөгийн харилцах дансны үлдэгдлээр, гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг Монголбанкин дахь гадаад валютын харилцах дансны үлдэгдлээр тус тус хангана.
- 3.6 Монголбанк бодлогын зорилгоор төгрөг болон гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг дараах хэлбэрээр тус тус хангуулж болно:
 - 3.6.1 Валютын заавал байлгах нөөцийг төгрөгийн бэлэн нөөцөөр, эсхүл төгрөгийн заавал байлгах нөөцийг валютын бэлэн нөөцөөр;
 - 3.6.2 Төгрөгийн заавал байлгах нөөцөө хангаж, илүү гарсан хэмжээгээр валютын заавал байлгах нөөцийг, эсхүл валютын заавал байлгах нөөцөө хангаж, илүү гарсан хэмжээгээр төгрөгийн заавал байлгах нөөцийг тус тус хангаж болно.
- 3.7 Заавал байлгах нөөцийг энэ журмын 3.6-д заасан хэлбэрээр хангуулах эсэхийг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар шийдвэрлэнэ.

Дөрөв. Банкны заавал байлгах нөөцийн хангалтад хяналт тавих

- 4.1 Монголбанк заавал байлгах нөөцийн шаардлагын биелэлтэд банк тус бүрээр хяналт тавина.
- 4.2 Банкны заавал байлгах нөөцийг хангасан хэсэгт Монголбанкнаас урамшууллын хүү төлж болно. Заавал байлгах нөөцийн урамшууллын хүүгийн хувь хэмжээ болон урамшуулал тооцох суурийг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар батална.
- 4.3 Энэ журмын 4.2-т заасан урамшууллын хүүг дараах томъёогоор тооцно:

$$УХ = \frac{УТС \times rr \times (1 - УХХ) \times 14}{365}$$

- УХ - Заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг хангасан банкинд олгох урамшууллын хэмжээ
- УТС - Урамшууллын хүү тооцох суурь
- rr - Заавал байлгах нөөцийн урамшууллын жилийн хүүний хувь хэмжээ¹
- УХХ - Урамшууллаас хорогдуулах хувь хэмжээ

4.3¹ Урамшууллаас хорогдуулах хувь хэмжээг дараах томъёогоор тооцно:

$$УХХ = \left(\sum_{i=1}^{14} \frac{ГВХад_{ri} + ГВХар_{xi}}{НГВХХ_i} \right) / 14$$

- ГВХад_{ri} - Тухайн хангалтын хугацааны эхний өдрийн байдлаарх Монголбанкны статистикийн бюллетенд хамгийн сүүлд мэдээлсэн гадаад валютын хадгаламжийн жигнэсэн дундаж хүүнээс “r”-с дээш нэгж хувиар өндөр хүү төлж буй гадаад валютын хадгаламжийн үлдэгдлийн хэмжээ /тухайн хангалтын хугацааны i дугаар өдрийн байдлаарх/
- ГВХар_{xi} - Хүү төлж буй гадаад валютын харилцахын үлдэгдлийн хэмжээ /тухайн хангалтын хугацааны i дугаар өдрийн байдлаарх/
- НГВХХ_i - Нийт гадаад валютын харилцах, хадгаламжийн үлдэгдлийн хэмжээ /тухайн хангалтын хугацааны i дугаар өдрийн байдлаарх/

4.3² Заавал байлгах нөөцийн урамшууллаас хорогдуулах хувийг тооцоход ашиглагдах параметр (“r”)-ийн утгыг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар батална.

4.3³ Урамшууллаас хорогдуулах хувийг шаардлагатай тохиолдолд Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар тогтоож болно.

4.4 Монголбанк заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг өдрөөр, эсхүл дунджаар хангаагүй банкинд торгууль ногдуулна.

4.5 Торгууль ногдуулсан банкинд энэ журмын 4.2-т заасан урамшууллын хүү төлөхгүй.

4.6 Торгуулийн нийт хэмжээ нь өдрөөр болон дунджаар хангаагүйд ногдуулах торгуулийн нийлбэр дүнгээр тодорхойлогдоно.

Өдрөөр хангаагүйд ногдуулах торгуулийн хэмжээг дараах томъёогоор тооцно:

$$T_0 = \sum_{i=1}^{14} \left((n \times ЗБН - БН_i) \times \frac{pr}{365} \right)$$

- T₀ - Заавал байлгах нөөцийн хэмжээг өдрөөр хангаагүйд ногдуулах торгуулийн хэмжээ
- n - Заавал байлгах нөөцийн өдрийн шаардлагыг хангах хувь хэмжээ
- ЗБН - Хангалтын хугацаанд тогтоосон заавал байлгах нөөцийн хэмжээ
- БН_i - Заавал байлгах нөөцийн өдрийн шаардлагыг хангаагүй өдөрт харгалзах бэлэн нөөцийн хэмжээ
- pr - Заавал байлгах нөөцийн торгуулийн хувь хэмжээ²

Дунджаар хангаагүйд ногдуулах торгуулийн хэмжээг дараах томъёогоор тооцно:

¹ Хангалтын хугацаанд урамшууллын хүү өөрчлөгдсөн тохиолдолд өөрчлөлт оруулсан өдрөөс эхлэн шинээр тогтоосон хүүг мөрдөнө.
² Хангалтын хугацаанд торгуулийн хувь хэмжээ өөрчлөгдсөн тохиолдолд өөрчлөлт оруулсан өдрөөс эхлэн шинээр тогтоосон торгуулийн хувь хэмжээг өдрөөр хангаагүйд ногдуулах торгуулийн тооцоололд ашиглана.

$$T_d = \left(ZBH - \frac{\sum_{j=1}^{14} BH_j}{14} \right) * \frac{pr}{365}$$

- T_d - Заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг дунджаар хангаагүйд ногдуулах торгуулийн хэмжээ
- ZBH - Хангалтын хугацаанд тогтоосон заавал байлгах нөөцийн хэмжээ
- BH_j - Хангалтын хугацааны өдөр бүрийн бэлэн нөөцийн хэмжээ
- pr - Заавал байлгах нөөцийн торгуулийн хувь хэмжээ³
- 4.7 Төгрөг болон гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг дутагдуулсанд ногдуулах торгуулийн хэмжээг банк тус бүрээр тооцож, Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар батлан банкинд албан бичгээр мэдэгдэнэ.
- 4.8 Монголбанк ногдуулсан торгуулийг тухайн банкны Монголбанкин дахь харилцах данснаас төлүүлнэ.
- 4.9 Монголбанкны заавал байлгах нөөцийг хариуцсан газар нэгж заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг 3 сараас дээш хугацаагаар үргэлжлүүлэн хангаагүй банкинд холбогдох арга хэмжээг авах саналыг хяналт шалгалт хариуцсан газар нэгжид хүргүүлнэ.
- 4.10 Заавал байлгах нөөцийн мэдээг үнэн зөв мэдээлж байгаа эсэхэд Монголбанк хяналт тавьж ажиллах бөгөөд алдаатай мэдээлэл ирүүлсэн банкинд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу арга хэмжээ авна.
- 4.11 Заавал байлгах нөөцийн мэдээг энэхүү журмын 2.12-т заасан хугацаанд багтаан ирүүлээгүй банкинд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу арга хэмжээ авна.
- 4.12 Монголбанкны заавал байлгах нөөц хариуцсан газар нэгж банкны заавал байлгах нөөцийн хангалтын талаарх мэдээллийг Монголбанкны удирдлагад тогтмол танилцуулна.

_____ оОо _____

³ Хангалтын хугацаанд торгуулийн хувь хэмжээ өөрчлөгдсөн тохиолдолд хангалтын хугацааны эхэнд мөрдөгдөж байсан торгуулийн хувь хэмжээг дунджаар хангаагүйд ногдуулах торгуулийн тооцоололд ашиглана.

“Банкны заавал байлгах нөөцийг тогтоох, тооцох, хяналт тавих журам”-ын 1-А дугаар хавсралт

ЗААВАЛ БАЙЛГАХ НӨӨЦИЙН МЭДЭЭ

(банкны нэр)

Тайлант хугацаа:

сар/өдөр/он - сар/өдөр/он

Валютын төрөл:

ТӨГРӨГ

Төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээ:

... хувь

(Төгрөгөөр)

Д/д	Төгрөгийн заавал байлгах нөөц тооцох эх үүсвэр	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14 хоногийн дундаж
	/../../../../../../../../../../../../../../..
T1	Заавал байлгах нөөц тооцох эх үүсвэр ⁴															
T11	Харилцах															
T12	Хадгаламж															
T13	Банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр															
T14	Бусад эх үүсвэр															
T2	Заавал байлгах нөөц тооцоход хамаарахгүй эх үүсвэр															
T21	Монголбанкнаас олгосон эх үүсвэр															
T22	Банк хоорондын захаас татсан эх үүсвэр															
T3	Заавал байлгах нөөц тооцоход хасч тооцох эх үүсвэр															
T31	Засгийн газраас Монголбанкаар дамжуулан олгосон ипотекийн зээлийн эх үүсвэр (Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны А-.... дугаар тушаал)															
T32	Ноолуур боловсруулах, алт олборлоход олгосон хөнгөлөлттэй зээлийн дүнтэй тэнцэхүйц хэмжээний эх үүсвэр (Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны А-.... дугаар тушаал)															
T33	Бага хүүтэй тэтгэврийн зээлийн эх үүсвэр (Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны А-.... дугаар тушаал)															
T34	(1) Орон сууцны санхүүжилтийн зориулалтаар олон улсын санхүүгийн зах зээл дээрээс татсан эх үүсвэрээр банкуудаас орон сууцны зээлийг багцлан худалдан авснаар бий болох эх үүсвэр, (2) 1-т заасан эх үүсвэрээр худалдан авсан зээлтэй тэнцүү хэмжээтэй эх үүсвэр (Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны А-.... дугаар тушаал)															
T4	Төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн суурь (T1 – T2 – T3)															
T5	ТӨГРӨГИЙН ЗААВАЛ БАЙЛГАХ НӨӨЦИЙН ХЭМЖЭЭ	ЗБН _{төгрөг} = T4 × Заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээ														

Заавал байлгах нөөцийн мэдээг үнэн зөв мэдээлсэн болохыг баталгаажуулж:

Мэдээ гаргасан:

/албан тушаал/

/гарын үсэг/

/овог, нэр/

Хянасан:

/албан тушаал/

/гарын үсэг/

/овог, нэр/

/Тамга,
тэмдэг/

⁴ Заавал байлгах нөөц тооцоход хамаарахгүй болон хасч тооцох эх үүсвэрийн дүнг оруулсан байна.

“Банкны заавал байлгах нөөцийг тогтоох, тооцох, хяналт тавих журам”-ын 1-Б дүгээр хавсралт

ЗААВАЛ БАЙЛГАХ НӨӨЦИЙН МЭДЭЭ

(банкны нэр)

Тайлант хугацаа:

сар/өдөр/он - сар/өдөр/он

Валютын төрөл:

ГАДААД ВАЛЮТ

Гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээ:

... хувь

(Төгрөгөөр)

Д/д	Гадаад валютын заавал байлгах нөөц тооцох эх үүсвэр	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14 хоногийн дундаж
		
B1	Заавал байлгах нөөц тооцох эх үүсвэр ⁵															
B11	Харилцах															
	Үүнээс: Хүү төлж буй харилцах															
B12	Хадгаламж															
	Үүнээс: Монголбанкны статистикийн бюллетенд хамгийн сүүлд мэдээлсэн банкуудын гадаад валютын хадгаламжийн үлдэгдлийн жигнэсэн дундаж хүүнээс “r”-с дээш нэгж хувиар өндөр хүүтэй хадгаламж ⁶															
B13	Банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр															
B14	Бусад эх үүсвэр															
B2	Заавал байлгах нөөц тооцоход хамаарахгүй эх үүсвэр															
B21	Монголбанкнаас олгосон эх үүсвэр															
B22	Банк хоорондын захаас татсан эх үүсвэр															
B3	Заавал байлгах нөөц тооцоход хасаж тооцох эх үүсвэр															
B31	3 жил болон түүнээс урт хугацаатай бонд болон зээл хэлбэрээр татсан гадаад валютын эх үүсвэр (Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны А-.... дугаар тушаал)															
B32	Ноолуур боловсруулах, алт олборлоход олгосон хөнгөлөлттэй зээлийн дүнтэй тэнцэхүйц хэмжээний эх үүсвэр (Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн 2019 оны А-.... дугаар тушаал)															
B4	Гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн суурь (B1 – B2 – B3)															
B5	ГАДААД ВАЛЮТЫН ЗААВАЛ БАЙЛГАХ НӨӨЦИЙН ХЭМЖЭЭ	ЗБН _{гадаад валют} = B4 × Заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээ														

Заавал байлгах нөөцийн мэдээг үнэн зөв мэдээлсэн болохыг баталгаажуулж:

/Тамга,
тэмдэг/

⁵ Заавал байлгах нөөц тооцоход хамаарахгүй болон хасаж тооцох эх үүсвэрийн дүнг оруулсан байна.

⁶ Хангалтын хугацаанд Монголбанкнаас шинээр гадаад валютын хадгаламжийн үлдэгдлийн жигнэсэн дундаж хүүг зарласан тохиолдолд тухайн хангалтын хугацаа эхлэх өдөр ашигласан жигнэсэн дундаж хүүг тухайн хангалтын хугацааны туршид мөрдөнө.

ЗААВАЛ БАЙЛГАХ НӨӨЦИЙН МЭДЭЭ БОЛОН БАНКНЫ ТАЙЛАН ТЭНЦЛИЙН ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД

Энэхүү журмын 1 дүгээр хавсралтын дагуу ирүүлсэн заавал байлгах нөөцийн мэдээ нь банкны дэлгэрэнгүй тайлан тэнцлийн холбогдох дансдын үлдэгдэлтэй нийцтэй⁷ байна. Нийцтэй байх дансдыг хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 1. Заавал байлгах нөөцийн мэдээ, банкны дэлгэрэнгүй тайлан тэнцлийн холбогдох данс

Д/д	Заавал байлгах нөөцийн мэдээний үзүүлэлтүүд ⁸	Дэлгэрэнгүй тайлан тэнцлийн холбогдох данс
1.	T11 + B11	21000000
2.	T12 + B12	22000000
3.	T13 + B13	23000000
4.	T14 + B14	24000000
5.	T21 + B21	23110000+23161000+23210000+23310000+23410000+23510000+24410000+24841000
6.	T22 + B22	23120000+23162000+23220000+23320000+23420000+23520000+24420000+24842000+ 24510000+24851000
7.	T3	Заавал байлгах нөөц тооцоход хамаарахгүй байх эх үүсвэрийн төрлөөс хамаарна.

Жишээ нь, T11 + B11 буюу заавал байлгах нөөцийн мэдээнд ирүүлсэн төгрөгийн харилцах болон гадаад валютын харилцах дансны үлдэгдлийн нийлбэр нь банкны дэлгэрэнгүй тайлан тэнцэл дээрх 21000000 дугаартай дансны дүнтэй нийцтэй байна.

⁷ Заавал байлгах нөөцийн мэдээний сарын эцсийн өдөрт харгалзах үзүүлэлтүүд банкны тайлан тэнцлийн дүнтэй тэнцүү байна.

⁸ “Заавал байлгах нөөцийн журам”-ын 1 дүгээр хавсралт.

ЗААВАЛ БАЙЛГАХ НӨӨЦИЙН ТООЦООЛЛЫН ЖИШЭЭ

1. Заавал байлгах нөөцийн хэмжээг тогтоох

Монголбанк зурагт харуулсны дагуу 1 дэх 14 хоногийн тайлан мэдээнд үндэслэн 3 дахь 14 хоногийн заавал байлгах нөөцийн хэмжээг тогтооно. Үүнийг заавал байлгах нөөцийн хэмжээг нэг 14 хоногийн хоцрогдолтой тогтоох гэж нэрлэдэг. Журмын дагуу банк 1 дэх 14 хоног дууссанаас хойш ажлын 5 хоногт буюу 2 дахь 14 хоногийн эхний Мягмар гаригт багтаан Заавал байлгах нөөцийн мэдээг Монголбанкинд ирүүлсэн байна.

Заавал байлгах нөөцийн хэмжээг төгрөгийн болон гадаад валютын эх үүсвэрийн хувьд тус тусад нь тогтоож банкинд мэдэгдэнэ. Заавал байлгах нөөцийн хэмжээг тогтоох аргачлалыг А банкны жишээн дээр харуулъя.

Энэхүү жишээнд тайлант хугацааг 2017 оны 5 дугаар сарын 10-ны өдрөөс 23-ны өдрийг дуусталх 14 хоног гэж үзье. Дээрх тайлант хугацаанд ирүүлсэн мэдээнд үндэслэн тогтоосон заавал байлгах нөөцийг хэмжээ нь банкны 2017 оны 6 дугаар сарын 7-ны өдрөөс 20-ны өдрийг дуусталх хангалтын хугацаанд мөрдөгдөнө. Заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээг 8 хувь гэж үзье.

Тайлант хугацаа (1 дэх 14 хоног):	05/10/2017-05/23/2017
Тайлант хугацаанд тогтоосон заавал байлгах нөөцийн хэмжээг мөрдөн ажиллах хугацаа (3 дахь 14 хоног):	06/07/2017-06/20/2017
Заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээ:	8% ⁹

(Төгрөгөөр)

Д/д	Төгрөгийн заавал байлгах нөөц тооцох эх үүсвэр	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14 хоногийн дундаж
		5/10/2017	5/11/2017	5/12/2017	5/13/2017	5/14/2017	5/15/2017	5/16/2017	5/17/2017	5/18/2017	5/19/2017	5/20/2017	5/21/2017	5/22/2017	5/23/2017	
T1	Заавал байлгах нөөц тооцох эх үүсвэр ¹⁰	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000	610,000
T11	Харилцах	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000
T12	Хадгаламж	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000	300,000
T13	Банк, санхүүгийн байгууллагаас татсан эх үүсвэр	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000
T14	Бусад эх үүсвэр	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000	10,000
T2	Заавал байлгах нөөц тооцоход хамаарахгүй эх үүсвэр	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000	200,000
T21	Монголбанкаас олгосон эх үүсвэр	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000	50,000
T22	Банк хоорондын захаас татсан эх үүсвэр	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000	150,000
T3	Заавал байлгах нөөц тооцоход хасч тооцох эх үүсвэр ¹¹	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
T31	-	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
T32	-	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
T3	Төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн суурь [T1-T2-T3]	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000	410,000
T4	ТӨГРӨГИЙН ЗААВАЛ БАЙЛГАХ НӨӨЦИЙН ХЭМЖЭЭ	ЗБН _{төгрөг} = T4 × Заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээ														32,800

⁹ Заавал байлгах нөөцийн хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж буй хувь хэмжээг ашиглана.

¹⁰ Заавал байлгах нөөц тооцоход хамаарахгүй болон хасч тооцох эх үүсвэрийн дүнг оруулсан байна.

¹¹ Энэ жишээнд заавал байлгах нөөц тооцоход хасч тооцох эх үүсвэр байхгүй гэж үзэв.

А банкны төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн хэмжээ нь 32,800.00 төгрөг байна. А банкны гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн хэмжээг ижил зарчмаар тооцно. Гэхдээ гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээ нь төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн хувь хэмжээнээс ялгаатай байж болохыг анхаарна уу.

2. Заавал байлгах нөөцийн урамшууллын хэмжээг тооцох

А банк 2017 оны 6 дугаар сарын 7-ны өдрөөс 20-ны өдрийг дуустал хангалтын хугацаанд төгрөгийн болон гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг зэрэг ханган ажилласан гэж үзье. Хэрэв төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн тогтоосон хэмжээнд жилийн 6.5 хувийн урамшууллын хүү олгодог, Монголбанкнаас хамгийн сүүлд олон нийтэд зарласан гадаад валютын хадгаламжийн үлдэгдлийн жигнэсэн дундаж хүүнээс 1-ээс дээш нэгж хувиар өндөр хүүтэй гадаад валютын хадгаламж болон хүү төлж буй гадаад валютын харилцахын нийлбэрийн тухайн банкны нийт гадаад валютын харилцах, хадгаламжийн дүнд эзлэх хувь хэмжээ 10% гэж үзвэл тооцооллыг дараах байдлаар гүйцэтгэнэ.

Хангалтын хугацаа:	06/07/2017-06/20/2017
Хангалтын хугацаанд тогтоосон төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн хэмжээ (ЗБН):	32,800 төгрөг
Урамшууллын хүү (rr):	6.5% ¹²

$$УХ = \frac{УТС \times rr \times (1 - УХХ) \times 14}{365} = 32,800.00 \times 0.065 \times (1 - 0.1) \times \frac{14}{365} = 73.598 \text{ төгрөг}$$

3. Заавал байлгах нөөцийн торгуулийн хэмжээг тооцох

А банк 2017 оны 6 дугаар сарын 7-ны өдрөөс 20-ны өдрийг дуустал хангалтын хугацаанд заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг ханган ажиллаагүй бол банкинд ногдуулах торгуулийн тооцооллыг дараах байдлаар гүйцэтгэнэ.

Хангалтын хугацаа:	06/07/2017-06/20/2017
Хангалтын хугацаанд тогтоосон төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн хэмжээ (ЗБН):	32,800.00 төгрөг
Өдрөөр хангах хувь хэмжээ (n):	50% ¹³
Торгуулийн хүү (pr):	22%

Хангалтын хугацаа	А банкны бэлэн нөөц [БН _i]	Өдрийн хангалт [БН _i - n × ЗБН]	Заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг өдрөөр хангаагүйд ногдуулах торгуулийн тооцоолол $\left[(n \times \text{ЗБН} - \text{БН}_i) \times \frac{pr}{365} \right]$
06/07/2017	17,000.00₮	17,000.00₮ - 0.5 × 32,800.00₮ = 600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
06/08/2017	18,000.00₮	1,600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
06/09/2017	16,000.00₮	-400.00₮	$T_o = (0.5 \times 32,800.00 - 16,000.00) \times \frac{0.22}{365} = 0.24$
06/10/2017	16,000.00₮	-400.00₮	$T_o = 0.24$
06/11/2017	13,000.00₮	-3,400.00₮	$T_o = 2.04$
06/12/2017	17,000.00₮	600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
06/13/2017	20,000.00₮	3,600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
06/14/2017	28,000.00₮	11,600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
06/15/2017	30,000.00₮	13,600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
06/16/2017	10,000.00₮	6,400.00₮	$T_o = 3.85$
06/17/2017	10,000.00₮	6,400.00₮	$T_o = 3.85$
06/18/2017	17,000.00₮	600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
06/19/2017	30,000.00₮	13,600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
06/20/2017	30,000.00₮	13,600.00₮	Өдрийн шаардлагыг хангасан.
Нийт	272,000.00₮		10.22₮

Төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг өдрөөр хангаагүйд ногдуулах торгуулийн хэмжээ:

$$T_o = \sum \left((n \times \text{ЗБН} - \text{БН}_i) \times \frac{pr}{365} \right) = 0.24 + 0.24 + 2.04 + 3.85 + 3.85 = 10.22 \text{ төгрөг}$$

Төгрөгийн заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг дунджаар хангаагүйд ногдуулах торгуулийн хэмжээ:

$$T_d = \left(\text{ЗБН} - \frac{\sum_{i=1}^n \text{БН}_i}{N} \right) * \frac{m}{365} = \left(32,800.00 - \frac{272,000.00}{14} \right) \times \frac{0.22}{365} = 8.06 \text{ төгрөг}$$

Төгрөгийн заавал байлгах нөөцөд тогтоох нийт торгуулийн хэмжээ:

$$T = T_d + T_o = 8.06 + 10.22 = 18.28$$

Хэрэв А банк гадаад валютын заавал байлгах нөөцийн шаардлагыг хангаагүйд бол торгуулийн тооцооллыг дээрх зарчмаар гүйцэтгэнэ.

¹² Урамшууллын хүүг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар тогтооно.

¹³ Өдрөөр хангах хувь хэмжээг Монголбанкны Ерөнхийлөгчийн тушаалаар тогтооно.